Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 22 (3537) Варшава, 1 червня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Григорія Сподарика

Ельблонзький фестиваль імені Мирона Сича. с. 2

Перша греко-католицька церква в Опольському воєводстві. с. 10

Всесвітній день вишиванки у Польщі. с. 12

ISSN 027-8254
22
9 770027 825252

eprasa.pl 3655af417e

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Ельблонзький фестиваль імені Мирона Сича

У 57-му Дитячому фестивалі української культури, що відбувся 17-18 травня 2025 року на сцені Театру імені Александра Севрука в Ельблонзі, взяло участь 350 учасників з різних регіонів Польщі та України. Головним організатором заходу виступив Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі. Однією з найважливіших подій стало офіційне присвоєння фестивалю імені Мирона Сича – видатного представника нашої громади, політика, самоврядника та педагога.

За цей жест організаторам подякувала директорка української школи в Ґурові-Ілавецькому Марія Ольга Сич. Вона підкреслила, що вважає великою честю надання фестивалю імені її чоловіка. Подякувала й за окремо організовану в рамах події презентацію ґурово-ілавецької школи, де він був багатолітнім директором. Марія Ольга Сич підкреслила, що її чоловік особливо шанував вчителів, їхню працю, а також дітей. Повторюючи слова Мирона Сича, вона зауважила:

«Дорогі діти, ви чудові й становите майбутнє кожного народу. Мотто нашої школи говорить – виховувати людину, визначати долю нації. Ви є майбутнім нашої української нації».

Недільний галаконцерт став урочистим завершенням фестивалю, але й у перший день юні учасники вже демонстрували свої таланти, даруючи глядачам багато мистецьких вражень. На сцені виступили, зокрема, ансамбль «Вітрогон» з Білого Бору, колективи «Лісова пісня» з Бартошиць, вперше «Вервечка» і «Зернятко» з Луцька, «Світанок» з Лемборка, «Барвінок» з Кракова, вокальна група «Інтонації» з Кошаліна та інші. Глядачі побачили традиційні пісні й танці, а також зворушливі театральні сценки та поетичні декламації. Захоплення викликала програма «Рік у звичаях – українські обрядові традиції», представлена дітьми з Ельблонґа. Їхня керівниця Оля Грибек пояснила, що програма мала на меті показати образ наших багатих традицій кожному, також полякам, які цікавляться українською культурою.

«Фестиваль – це такий момент і місце, з якого йде мотивація щось робити. Він був і буде притягати дітей та батьків, котрі не хочуть відходити від українського», – відзначала вона. Її слова підтверджує Мирослава Булка-Максисько, яка привезла дітей зі Слупська. Сама вона на сцені ельблонзького фестивалю виступала, коли мала ще три роки:

eprasa.pl 3655af417e

«Я собі не уявляю якогось року не приїхати сюди, де чудова атмосфера. Наші діти мають шанувати свою культуру і мову та знати свої пісні. Коли вони тут, то дуже переживають. Для них – велика нагорода, що вони можуть виступати на цьому фестивалі».

Одним з таких нагороджених учасників став Дмитро Кирик з Лемборка, який родом з околиць Тернополя в Україні. До Ельблонґа вони з колективом привезли уривки «Лісової пісні» Лесі Українки. Дмитра приваблює у творі використання слов'янської міфології з мавками, русалками та потерчатами.

«Я зіграв роль Лукаша, який в лісі знайшов Мавку і в неї закохався. Виступ на сцені театру – це пригода та енергія, але й стрес. Напевно потім буде що згадувати», – зауважив він.

Галаконцерт став також нагодою нагородити почесною грамотою Степана Дембіцького, котрий впродовж 11 років очолював Ельблонзький відділ ОУП. Водночас рада організації вирішила надати Степану Дембіцькому звання почесного голови. Отримуючи нагороду, він подякував усім за співпрацю, зокрема щодо допомоги Україні та біженцям, закликав робити все для збереження української мови як найбільшої цінності громади.

«Я гордий, що наш фестиваль триває вже стільки років. Пам'ятаю його початок, де виступав з віршем Івана Франка „Каменярі" й здобув перше місце», – згадував Степан Дембіцький. Його мрією є те, щоб фестиваль розвивався не тільки в напрямі пісні й танцю, а щоб тут звучало більше поезії – як класичних творів, так і сучасних.

Зі словом до учасників фестивалю звернувся голова Об'єднання лемків Григорій Трохановський, який підкреслив, що фестиваль давно вийшов за межі Вармінсько-Мазурського воєводства й відомий у всій Польщі. Присутніх він запросив на Лемківську ватру до Ждині. Зауважив, що частина лемків не хоче себе асоціювати з українськістю, але навіть вони знають, що лемківська культура, традиція становлять частину української, а пісні, мова й танці – це фрагменти тієї ж розповіді про українську ідентичність. Голова ОЛ підкреслив тут роль дітей. «Завдяки вам, дітям, можемо спати спокійно, бо знаємо, що пам'ять про наших предків залишиться. А якщо так, то й збережеться пам'ять про нашу історію», – сказав Григорій Трохановський. Учасників та організаторів привітали також голова ОУП Мирослав Скірка, консул України в Ґданську Олександр Плодистий, мер міста Міхал Міссан, член управління Вармінсько-Мазурського воєводства Роберт Турлей, владика ольштинсько-ґданський УГКЦ Аркадій Трохановський та інші.

Цьогорічний фестиваль залишив для Мирослава Притули, голови місцевого відділу ОУП, кілька особливо пам'ятних моментів. Один із них – приїзд гостей з Луцька. Сумніви викликало те, чи час, відведений гостям, відповідатиме їхнім амбіціям. Але дилема вирішилася, коли з'ясувалося, що керівникам колективів ідеться не так про презентацію здібностей вихованців, як просто про можливість дати дітям відпочити від війни, що триває на їхній батьківщині. Другим важливим моментом була кількість учасників, які приїхали з різних куточків Польщі. Це завжди для організаторів сигнал, що їхня праця не марна, є наступники, кому можна передати традицію. Символічним було й надання фестивалю імені Мирона Сича.

«Колись я сприймав фразу „працювати для України" як щось пафосне, – зізнався Мирослав Притула. – Проте тепер відчуваю, що це – правда. Бо немає значення, де ти – в Ельблонзі чи Лелькові, у Варшаві чи Києві. Якщо робиш щось для української культури, мови, пам'яті, вже працюєш для України». Лідер ельблонзького ОУП наголошував на тому, що діти є нашим майбутнім. На жаль, розуміє це й російський агресор, який більше нападає не на банки й краде гроші, а викрадає українських дітей. Це трагічне і болісне питання знайшло своє місце також у програмі ельблонзького фестивалю. ●

eprasa.pl 3655af417e

XXIX Мандрівний фестиваль української культури

Фонд «Просвіта» запрошує на концерти в рамах уже XXIX Мандрівного фестивалю української культури, що відбудеться у двох містах Західнопольського воєводства: 13 червня у Колобжезі та 15 червня у Валчі.

У концертах візьмуть участь виконавці з Білого Бору – танцювальний ансамбль «Вітрогон», вокальні гурти «Мелодія» і «Вишиванка». Як і попередніми роками, не бракуватиме гостей з України. Цьогоріч публіка зможе побачити Заслужений Прикарпатський ансамбль пісні й танцю України «Верховина» з Дрогобича, фолкпопгурт «Вижницька смерічка» з Вижниці та вокаліста української естрадної пісні з Івано-Франківська Олега Чигера.

Розклад концертів:

13 червня – Колобжеґ, Регіональний центр культури (ul. Solna 1), початок о 16:30-17:00.

15 червня – Валч, Валецький центр культури (Plac Zesłańców Sybiru 3), початок о 12:00.

Вхід на концерти – вільний.

Нагадаємо, що Мандрівний фестиваль української культури – це авторська пропозиція фонду «Просвіта» з Валча, головою якого є Марко Сирник.

Відзначення на Козацькій могилі в Александрові-Куявському

7 червня біля Козацького кургану в Александрові-Куявському відбудуться вшанування пам'яті інтернованих воїнів УНР Армії Симона Петлюри, а насамперед – померлих у цьому таборі. Організатором урочистостей традиційно стали органи самоврядування міста на чолі з бургомістром Аркадіушем Ґраляком.

Як зазначають організатори, урочистості, які раніше пов'язували з відновленням кладовища, цього року матимуть символічний характер.

«Цьогорічні скромні урочистості мають на меті вшанувати пам'ять тих, хто загинув у Таборі для інтернованих № 6 в Александрові-Куявському до 1921 року», – читаємо у запрошенні на відзначення.

Програма урочистості передбачає літургію в православній каплиці за адресою вул. Війська Польського 4, що почнеться о 10:00, а також екуменічну молитву на Українському військовому кладовищі на вул. Нарутовича та спільне покладання квітів о 12:00.

Нагадаємо, що сьогодні на цвинтарі розташовані поховання 17 вояків Дієвої Армії УНР, поселених у Таборі для інтернованих № 6, які померли під час проживання там перед його розформуванням восени 1921 року. Після 1945 року, коли українські об'єднання на Помор'ї й Куявах були розпорошені, про цвинтар забули та він почав руйнуватися. Ініціатором його відновлення в 1991 році виступив, зокрема, український історик з Польщі Омелян Вішка. Між квітнем 1992-го і весною 1993-го здійснено впорядкування цвинтаря. Патронат над проєктом узяло Об'єднання українців у Польщі та Посольство України в Польщі.

З 1993 року в першу суботу червня на цвинтарі проходять екуменічні богослужіння.

Свято для дітей у Перемишлі

З нагоди Дня дитини 1 червня у Перемишлі буде організовано Свято для дітей. Відбуватиметься воно просто неба, на подвір'ї Дому на вул. Шиковського 1 – довготермінового гуртожитку для біженців, яким керує місцевий відділ Об'єднання.

Для дітей організатори, перемиське ОУП, підготували мильні бульбашки, фотозону-поларойд, татуювання, розмальовування обличчя. Учасники свята теж зможуть відвідати зону настільних ігор, для них буде підготовлено великоформатні й дерев'яні ігри для вулиці. Дітьми опікуватимуться досвідчені аніматори.

Як відомо, дитина живе не лише розвагами. Звичайно, буде й можливість з'їсти щось із гриля. А видихнути учасники події зможуть у «зоні відпочинку» з пуфами, шезлонгами та пледами.

Початок свята – 13:00.

Флешмоб до Дня дитини у Вроцлаві

31 травня до Дня захисту дітей гурток ОУП у Вроцлаві запрошує на флешмоб, щоб разом розважитися та потанцювати.

«Танець об'єднує, танець інтегрує, танець – це універсальна мова. Тож танцюйте з нами, бо Вроцлав нас об'єднує!» – запрошують до участі у події організатори.

Захід відкритий для дітей, а також дорослих.

Подія відбудеться за адресою Plac Solny.

Початок – 13:00.

«Втрачена батьківщина» виселенців та їхніх онуків

За кілька днів після того, як українська громада відзначала 78-і роковини акції «Вісла», вийшла книжка «Втрачена батьківщина» («Ojczyzna utracona»). Видання присвячено автобіографічним історіям, розказаним представниками української меншини у Польщі, зокрема лемками.

«Прочитавши цю книгу, ви можете дізнатися, як працює людська пам'ять. А також – чи для наших бабусь і дідусів або людей похилого віку такими важливими є спогади дитячих років?» – розповідає авторка видання Аліція Малішевська-Полєк.

Соціологиня і культурологиня Варшавського університету поставила собі за мету представити важливі історичні події з погляду «звичайної» людини.

Авторка провела майже 80 наративних інтерв'ю зі старшим поколінням українців, які були позбавлені власної малої батьківщини у 1947 році внаслідок акції «Вісла».

Як зазначає дослідниця, у своїй книзі вона хотіла розкрити почуття та емоції, що супроводжували її співрозмовників у переломні моменти їхнього життя, зокрема під час II Світової війни, депортацій чи поселення на так званих «відзисканих землях».

Водночас монографія містить інтерв'ю з молодшим поколінням, тобто онуками переселенців, які часто мають іншу, ніж їхні бабусі й дідусі, думку, наприклад, щодо питання своєї батьківщини чи змішаних шлюбів.

eprasa.pl 3655af417e

«Ця книга – для всіх, хто цікавиться усною історією й хотів би дізнатися про життя людей, які мали бути дуже рішучими, щоб зберегти свою національну чи етнічну ідентичність», – наголошує Аліція Малішевська-Полєк.

Слід додати, що дослідження довкола переселенців 1947 року стали головною темою її докторської дисертації.

Книгу «Ojczyzna utracona» можна придбати у Науковому видавництві FNCE (www.fnce.info).

Фото Павла Лози

Крізь український степ – виставка живопису в Перемишлі

ОУП з Перемишля разом з фондом «Новиця» запрошує 30 травня до Народного дому на вернісаж виставки видатного львівського художника Петра Сипняка.

Петро Сипняк живе і працює у Львові. Народився 1959 року на Івано-Франківщині. З 1982-го бере участь у художніх виставках в Україні та за кордоном, зокрема Болгарії, Польщі, Чехії, Словаччині, Німеччині, Бельгії, Франції, Нідерландах та Італії. Член Національної спілки художників України. У 2002 році йому присуджено звання «Заслуженого художника України», у 2014 році – звання «Народного художника України». Його роботи стали частиною багатьох колекцій як в Україні, так і за кордоном.

Вернісаж відбудеться у виставковому просторі на 3-му поверсі Народного дому. Початок – 18:00.

ОУП у Старґарді збирає кошти на закупівлю машини

Про це повідомляють члени старґардського Об'єднання на своїй сторінці у фейсбуці.

«Зараз збираємо кошти на купівлю автомобіля. Ми отримали запит від бійців 68-ї бригади, які обороняють сектор покровський, де вже багато місяців ведуться дуже інтенсивні бої з російськими окупантами», – пишуть діячі ОУП.

Відповідно до побажань військових вони хочуть придбати пікап з дизельним двигуном, бо цей тип пального доступніший.

Як зазначають діячі гуртка ОУП у Старґарді, такі транспортні засоби у війні, що триває в Україні, становлять «кровотік логістичної системи» та часто рятують життя солдатів, виконуючи евакуацію поранених.

Рахунок для переказу коштів:

Parafia Greckokatolicka P.W. Św. Jozafata Męczennika
07 1940 1076 3014 2958 0000 0000
Dopisek/Дописка: «Pomoc Ukrainie».

Чоловіку, який готував замах на Зеленського, загрожує ув'язнення

Прокуратура висунула звинувачення польському громадянину Павлу К., який готував для кремля інформацію, що допомогла б у вбивстві президента України. Про це 20 травня повідомила Національна прокуратура Польщі (Prokuratura Krajowa).

За даними слідчих, роль Павла К. полягала у зборі та наданні інформації про безпеку аеропорту Ряшів-Ясьонка, де працює найбільший хаб зброї для України.

Про те, що Павло К. міг вчинити злочин, польській прокуратурі повідомив Офіс Генерального прокурора України (ОГПУ). Працівники ОГПУ та Служба безпеки України також долучилися до розслідування, яке провадила польська прокуратура та Агентство внутрішньої безпеки.

Правоохоронці Польщі наголошують, що це дозволило забезпечити отримання доказів та представити важливі висновки розслідування.

Павла К. було заарештовано 17 квітня 2024 року в Польщі. За клопотанням прокурора Окружний суд столичного міста Варшави застосував до нього запобіжний захід у вигляді тимчасового арешту.

Підозрюваному висунули звинувачення у готовності діяти від імені іноземної розвідувальної служби проти Польщі. За це йому загрожує до 8 років в'язниці.

Акція солідарності з українськими військовополоненими та зниклими безвісти

17 травня на Замковій площі у Варшаві відбувся захід на підтримку українських військовополонених та зниклих безвісти осіб. Як повідомляють організатори – громадянська ініціатива «Євромайдан-Варшава», попри дощ та низьку температуру, десятки волонтерів та активістів вийшли на площу, щоб публічно нагадати, що десятки тисяч українців перебувають у російському полоні й «світ не має права мовчати».

Під час акції волонтери у формі стояли із зав'язаними очима та наручниками, символізуючи українських військовополонених. Поруч інші учасники тримали плакати з реальними історіями в'язнів – фотографіями, іменами, датами.

Крім того, присутні роздавали яблука з QR-кодами, посилаючись на історію Максима Колеснікова. Це український військовополонений, який після звільнення тримав у руках яблуко, вдихав його аромат і не міг стримати сліз.

За офіційними даними, понад 70 000 громадян України – як військових, так і цивільних – перебувають у незаконному полоні в росії або зникли безвісти.

«росія говорить про мир – і катує. Обіцяє „захист" – і вбиває. А світ здебільшого мовчить. Ми – ні. Ми продовжуватимемо говорити, доки не повернеться кожен в'язень», – зазначає Наталія Панченко, лідерка «Євромайдан-Варшава».

Під час заходу також було показано запис, присвячений масовому вбивству українських військовополонених в Оленівській колонії, яке сталося в ніч з 28 на 29 липня 2022 року. Загинуло щонайменше 53 українські захисники, понад сто отримали поранення.

Фото надали організатори

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 3655af417e

Тетяна ЗАЯЦЬ,
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України

Демографічна ситуація в Україні та проблеми міграції населення

Україна вже тривалий час перебуває в глибокій демографічній кризі. Ще до початку повномасштабного вторгнення росії демографічні тенденції не вирізнялися оптимізмом, проте з 2022 року ситуація набула критичного характеру: смертність населення майже втричі перевищила народжуваність.

За оцінками науковців Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, чисельність населення на початку 2025 року (без урахування тимчасово окупованих територій) становить близько 28-30 мільйонів осіб. Частина населення виїжджає за кордон у пошуку прихистку, люди гинуть на фронті, під час ракетних обстрілів житлового фонду, виробничих об'єктів і критичної інфраструктури.

Такі втрати характерні для будь-якої країни в умовах війни. Однак додатковим чинником виступає постійний сильний стрес, який негативно впливає на стан здоров'я та тривалість життя українців. Найвище скорочення населення з різних причин спостерігалося у 2024 році – до 800 тисяч осіб.

За даними за перше півріччя 2024 року, на 100 народжень припадало 286 смертей, тоді як у 2023 році на 100 народжених в Україні припадало 265 померлих. Тим часом на кожні 100 народжень у Польщі припадало приблизно 106 смертей. Таким чином, Україна одночасно опинилася в групі країн з найвищою смертністю та найнижчою народжуваністю. Багато українських родин свідомо відкладають народження дітей через невизначеність і загрози війни. Це створює відкладений ефект, наслідки якого Україна відчує ще довго після завершення бойових дій. Водночас триває процес старіння нації – частка осіб старшого віку в структурі населення зростає.

Міграційні втрати: тимчасово чи назавжди?

Одним із найбільших факторів втрати населення є зовнішня міграція. За оцінками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, кількість українців за межами країни сягнула 6,9 мільйона осіб. Водночас вітчизняні демографи називають цю цифру завищеною – різниця з українськими прикордонними даними може сягати до 2 мільйонів. У перші тижні повномасштабної війни в 2022 році значна частина виїздів не була належно зафіксована, а згодом багато українців, які перебували за кордоном нелегально, змогли легалізувати свій статус. Це суттєво ускладнює точний облік.

Найбільші потоки біженців були спрямовані до Польщі, Німеччини та Чехії. Станом на січень 2025 року, Польща надала тимчасовий захист 993 тисячам українців, що становить 23,2% від загальної кількості біженців у ЄС. Загалом, у країні проживає близько 1,5 мільйона громадян України, включаючи як біженців, так і довгострокових мігрантів. Хоча Польща продовжує надавати значну підтримку, громадська думка щодо українських біженців змінилася: підтримка знизилася з 94% у 2022 році до 57% наприкінці 2024 року.

Зростає занепокоєння тим, що чимало людей не просто шукають тимчасовий притулок, а планують залишитися за кордоном назавжди. Чим довше триває війна, тим більше українців адаптуються до нових умов, інтегруються в іноземні суспільства та втрачають мотивацію повертатися.

Інформаційна завіса окупованих територій

Невизначеною залишається чисельність населення на тимчасово окупованих територіях. Відомо, що до повномасштабної війни в Криму проживало близько 2,4 мільйона осіб. Але ці дані не враховують російських військових і цивільних, яких рф цілеспрямовано переміщує з власної території, змінюючи етнічний і соціальний склад регіону. На інших окупованих територіях оцінки варіюються від 1,2 до 2,5 мільйона осіб, однак через інформаційну блокаду достеменно оцінити чисельність неможливо.

Демографи Інституту демографії та проблем якості життя НАНУ попереджають про небезпечне явище «демографічного захоплення» – коли росія заселяє захоплені території власними громадянами, прагнучи витіснити або асимілювати місцеве населення. В майбутньому це створить масштабну проблему, що вимагатиме міждержавного врегулювання.

Вимирання Сходу та тиск на Захід

Найгостріша демографічна ситуація – на сході України. Постійні бойові дії, руйнування міст, масові виїзди населення, відсутність роботи й житла ведуть до ризику повної депопуляції цих територій. Експерти вже використовують образ «монгольської пустки», щоб підкреслити масштаби загрози – безлюдні простори без перспектив відродження.

Натомість західні області, куди переїхало багато внутрішньо переміщених осіб, стали відносно безпечним прихистком. Але навіть тут не варто говорити про стабілізацію – перенаселення, зростання безробіття, соціальні й інфраструктурні навантаження створюють нові ризики.

Демографічна політика як виклик нації

Україна потребує термінової, продуманої демографічної політики. Йдеться не лише про фінансову підтримку домогосподарств і бізнесу, а й про комплексні програми повернення громадян, створення привабливих умов для молоді й кваліфікованих кадрів, інвестиції в охорону здоров'я, психосоціальну допомогу, убезпечену інфраструктуру.

Важливо також сформувати дієві механізми мотивації до народження дітей, повернення з-за кордону та активної участі у відбудові держави. Невідкладною є потреба у проведенні перепису населення – без точних статистичних даних неможливо розробити ефективну соціальну політику та стратегію післявоєнного відновлення.

Україна входить у критичну фазу демографічного скорочення, і ця проблема має стати національним пріоритетом. Адже йдеться не просто про статистику – це питання майбутнього країни, її економіки, культури, соціуму, армії, а отже – її державності. ●

eprasa.pl 3655af417e

Оксана ДЯКОНЕНКО,
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України

Українці на польському ринку праці

Економічне відновлення України та можливості працевлаштування за фахом для мігрантів за кордоном визначатимуть перспективи їхнього повернення. На думку дослідників з Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, невідповідність запропонованої за кордоном роботи кваліфікації та очікуванням, складнощі з інтеграцією на місцевому ринку праці, а також наявність перспектив професійного розвитку в Україні можуть стати ключовими факторами для ухвалення рішення про повернення додому, адже зовнішня міграція суттєво впливає на баланс трудових ресурсів країни.

Польські аналітики вже проявляють занепокоєння щодо скорочення пропозиції робочої сили українців, оскільки:

► за даними Банку національного господарства, українці сприяють зростанню ВВП Польщі на 0,5-2,4% щорічно. Навіть у межах програми «800+» на кожний виплачений злотий українці повертають 5,4 злотих (для порівняння, поляки повертають 6 злотих). У 2022-2024 роках громадяни України зареєстрували в Польщі майже 77,7 тисяч підприємств, що становило 12% від усіх заснованих у Польщі фірм;

► загострюється демографічна криза в Польщі: за оцінками Головного статистичного управління, для утримання наявного демографічного рівня – 6 працівників утримують 4 пенсіонерів – Польщі необхідно щорічно залучати в країну 260 тисяч мігрантів працездатного віку (довідково: в Україні демографічне навантаження на працездатне населення ще більше – на 6 працівників припадає 7 пенсіонерів);

► знижується питома вага українських мігрантів у ZUS: до війни питома вага українців становила 74%, у 2024 році – 67%. Першість у динаміці зростання перехопили білоруси, кількість яких за 2024 рік зросла на 21,3 тис., а українців – на 13,4 тис. Окрім білорусів, до Польщі, передусім як транзитної держави, їдуть працювати грузини, азіати, вірмени, інтеграція яких через мовний і культурний бар'єри є складнішою порівняно з українцями;

► польські роботодавці надають перевагу українським працівникам, порівняно з іншими національностями. Майже кожен другий роботодавець (42%) позитивно оцінює працівників з України, цінуючи їхню швидку адаптацію та вивчення мови, старанність і досвідченість, лояльність і створення позитивної атмосфери в колективі.

Відтік українських працівників із Польщі супроводжується як поверненням мігрантів до України, так і міграцією до інших країн. Близько 30% українських працівників виявляють бажання поїхати до Німеччини, 21,3% – до Канади та США, де знання та досвід оплачуються краще. Варто зауважити, що в 2024 році питома вага українських працівників, бажаючих повернутися на польський ринок праці, зменшилась до 43% (у 2023 році таких було 64%), і майже кожен четвертий працюючий українець знає тих, хто повернувся до України через кращі можливості працевлаштування на рідній землі.

Більшість українських працівників (57,6%) заробляє в Польщі до 4 тисяч злотих на місяць (довідково: рівень мінімальної заробітної плати в Польщі у 2025 році становить 4666 злотих). За даними Barometru Polskiego Rynku Pracy, майже половина (47,8%) українців намагається прожити в Польщі на суму до 500 злотих в місяць, а третина – від 500 до 1000 злотих.

Польські роботодавці намагаються зацікавити мігрантів різними пільгами, пропонуючи проживання (мали нагоду скористатись 60,3% зайнятих українців), харчування та транспорт до місця роботи (39%), допомогу в оформленні документів (16%), соціальні виплати, курси польської мови, професійне навчання. Але з погіршенням фінансового стану польських підприємств відсоток надання пільг українським працівникам знизився, зокрема в наданні житла та харчуванні.

За даними Головного статистичного управління, на кінець 2024 року в Польщі працювало 700 тисяч українців. Більшість працівників з України зайняті на великих підприємствах із чисельністю понад 250 осіб (55%). У кожній другій польській фірмі українців винаймають як кваліфікованих спеціалістів середньої ланки (57,3% від усіх українських працівників), і це не дивно, оскільки 40-50% зайнятих в Польщі українців мають вищу освіту, в той час як серед польських працівників цей показник дещо більше 23%. Зростає кількість українців, які працюють на керівних посадах: у 2024 році 5,9% українських працівників обіймали посади вищого щабля в польських компаніях.

Так, наприклад, у транспортній компанії JensonLogistics українці становлять понад 75% працівників, мають високий професійний рівень, володіють декількома мовами.

Переважна більшість українців (88,1%) позитивно або дуже позитивно оцінюють ситуацію на ринку праці Польщі та з вдячністю ставляться до Польщі та її громадян (70,3%) за надану підтримку та допомогу з початку війни. І чим довше триває війна, тим менше українців повертається на батьківщину. На кінець 2024 року лише 43% біженців планували повернутися в Україну, а кожен десятий українець планує оселитись у Польщі впродовж наступних років і придбати житло.

Використані джерела:

1. Barometr Polskiego Rynku Pracy I półrocze 2024. URL: https://personnelservice.pl/wp-content/uploads/2025/03/barometr_prp_2024.pdf

2. Barometr Polskiego Rynku Pracy – bądź na bieżąco z rynkiem pracy! URL: https://pl.linkedin.com/pulse/barometr-polskiego-rynku-pracy-b%C4%85d%C5%BA-na-bie%C5%BC%C4%85co-z-rynkiem-6tujf

3. Tylu Ukraińców chce zostać w Polsce na stałe. URL: https://businessinsider.com.pl/gospodarka/tylu-ukraincow-chce-zostac-w-polsce-na-stale/vh805b9

eprasa.pl 3655af417e

ГРОМАДА

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Народний Д(итячий)ім

З чим пов'язують Народний дім у Перемишлі? Насамперед з великими подіями, як З'їзд ОУП, святкування 50-річчя Світового конгресу українців, візит Ольги Токарчук та Оксани Забужко. Але у дітей зовсім інші асоціації з цим місцем, і ми вирішили дати їм голос з нагоди їхнього свята – Дня захисту дітей.

Гордонки для малюків

Гордонки, тобто музичні заняття для малюків, гімнастика для дітей, майстер-класи з кераміки та співу, робототехніка, англійська мова для учнів 8 класу, репетиції танцювального колективу школи ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі «Аркан», навчання української мови для вихованців суботньої школи, заняття з гри на скрипці та піаніно. Мабуть, це навіть не весь список того, що пропонує Народний дім для наймолодших. Крім того, з понеділка по суботу працює дитяча світлиця, де після шкільних занять разом з аніматором діти та молодь можуть малювати або пограти в ігри. Також тут репетирують дитячі гурти «Краєчка» та рок-гурт «Вовча зграя». Відбуваються щотижневі зустрічі молоді, сходини пластунів та інші заходи.

З нагоди Дня захисту дітей, який припадає на 1 червня, ми вирішили запитати наймолодших українських жителів міста з чим вони асоціюють Народний дім, що він для них означає, що найбільше подобається, а чого не вистачає.

Звичайно, відповіді можна було почути різні: комусь, наприклад, дуже подобається їздити в ліфті, а інший – хотів би працювати в офісі та допомагати людям. Нижче пропонуємо деякі відповіді дітей.

Лариса, 6 років

– А звідки мені знати, що означає «народний»? Мені подобається грати тут у квача та хованки. Чого мені не вистачає? Шаф, щоб ховатися!

Остап, 12 років

– Народний дім означає «дім для кожного». Я відчуваю це як місце, де можу відпочити, але ще маю репетиції з гуртом «Вовча зграя». Ходжу тут на танці. Народний дім – також організація, яка керує цим місцем, щоб воно було доступним для всіх. Бо це місце, де всі можуть бути рівними.

Маша, 7 років

– Ходжу до Народного дому на кераміку і спів. Теж є суботня школа, де діти приходять вчити українські літери, якісь задачі робити. Старша група вже більш складні речення вчиться писати. Я ходжу на заняття з української мови для старших дітей. Приходжу до Народного дому, бо вдома б нудьгувала.

Мені з самого дитинства дуже подобається співати. Я в Україні вчилася співати. Коли виїхала до Польщі, займалися онлайн з моєю вчителькою, яка – в Україні. Вже у Перемишлі ходжу на заняття з «Краєчкою».

Доки приїхала до Перемишля, жила в іншому місті у Польщі, де, як тут, теж займалася керамікою. Там теж було смішно і весело, як в Народному домі.

Ганя, 9 років

– Це місце, куди приїжджають і приходять українці та поляки й вирішують різні справи. Також проводяться різні зустрічі, наприклад, збори українців чи лемків. Я двічі на тиждень приходжу на репетиції гурту «Вовча зграя». Також ходжу на уроки співу з «Краєчкою» та на уроки гри на фортепіано раз на тиждень. Бо в Народному домі можна вчитися грати на інструментах.

Софійка, 8 років

– Я приходжу до Народного дому, щоб навчитися співати, а також подивитися на виступи. Іноді сама виступаю під час концертів. Мені дуже подобається виступати, бо тоді

Майстер-класи співу

Репетиція «Аркана»

eprasa.pl 3655af417e

я на сцені й на мене світять лампи. Усі дивляться на мене. Моя аудиторія – це перш за все батьки та бабуся й дідусь. Народний дім – теж для мене місце, де маю багато приятельок.

Гриць, 10 років

– Я сам беру участь в заняттях співу з «Краєчкою» та в репетиціях «Аркану». Його репетиції також іноді відбуваються в Народному домі. У нашій школі, як і в Народному домі, розмовляють українською мовою. Це мені подобається. Народний дім теж є одним із найважливіших українських місць у місті. Тут багато української енергії, культури та місця, де зустрічаються різні організації.

Це ще місце, де можна отримати допомогу. Вона в основному адресована українцям, які були змушені покинути свої доми. Вони можуть зупинитися у Народному домі, поставити різні запитання, отримати допомогу і, не впевнений, але, може, навіть переночувати. Мені це подобається. Народний дім співпрацює з різними організаціями та фірмами, щоб допомогти Україні також у війні і щоб вона перемогла.

Ліля, 9 років

– Народний дім – це місце мені асоціюється з виступами, концертами та репетиціями різних гуртів, у яких я сама беру участь. Мені дуже подобається сюди приходити. ●

Зустріч молоді

Літературно-музичні заняття для малюків

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Unity Hub – у Перемишлі?

Двічі – у квітні та травні – в Народному домі побувала робоча група з Міністерства національної єдності України. Тема зустрічей – створення в Польщі, зокрема Перемишлі, українського Unity Hub.

Unity Hub має бути місцем для об'єднання українців. Серед функцій і можливостей таких хабів називають, зокрема, освітній і культурний простір, де проводитимуть, наприклад, мовні курси. Однак основна їхня діяльність повинна полягати у тому, щоб, з одного боку, зробити все для заохочення українців повертатися додому, з другого – підтримувати тих, хто сьогодні ухвалив рішення все ж таки продовжувати своє життя у країнах Західної Європи.

У хабах працюватимуть, серед інших, консультант із повернення чи координатор з економічних можливостей. Також у цьому місці будуть надавати консульські, банківські й поштові послуги. Це теж має бути місце збору українських лідерів, де проводитимуть програми для дітей та молоді. Міністерство передбачає створення тут української кав'ярні, бізнес-хабу, коворкінгу та українського центру зайнятості.

Декларацію про наміри відкрити перший український Unity Hub підписано в середині лютого у Берліні в присутності президента України Володимира Зеленського і тодішнього федерального канцлера Німеччини Олафа Шольца.

Міністерство національної єдності працює зараз над тим, щоб відкрити такі ж хаби в Чехії та Польщі, а після – можливо, й інших країнах Європи.

Одним із місць, де Міннацєдності бачить можливість утворити Unity Hub, має бути Перемишль, а партнером може стати Народний дім.

Під час візиту гостей з Києва до НД діячі перемиського ОУП показали будівлю, розповіли про щоденну роботу та обговорили ідеї з поширення українських хабів.

На зустрічах обговорено як сильні сторони такого проєкту, так і виклики, з якими він може стикатися. Представники Народного дому наголошували на важливості місцевого контексту. Як зазначила організація, «місце, де створюється хаб, має велике значення для його ефективності».

Над створенням Unity Hub працює Агенція національної єдності, яка постала пів року тому при Міністерстві національної єдності України. ●

eprasa.pl 3655af417e

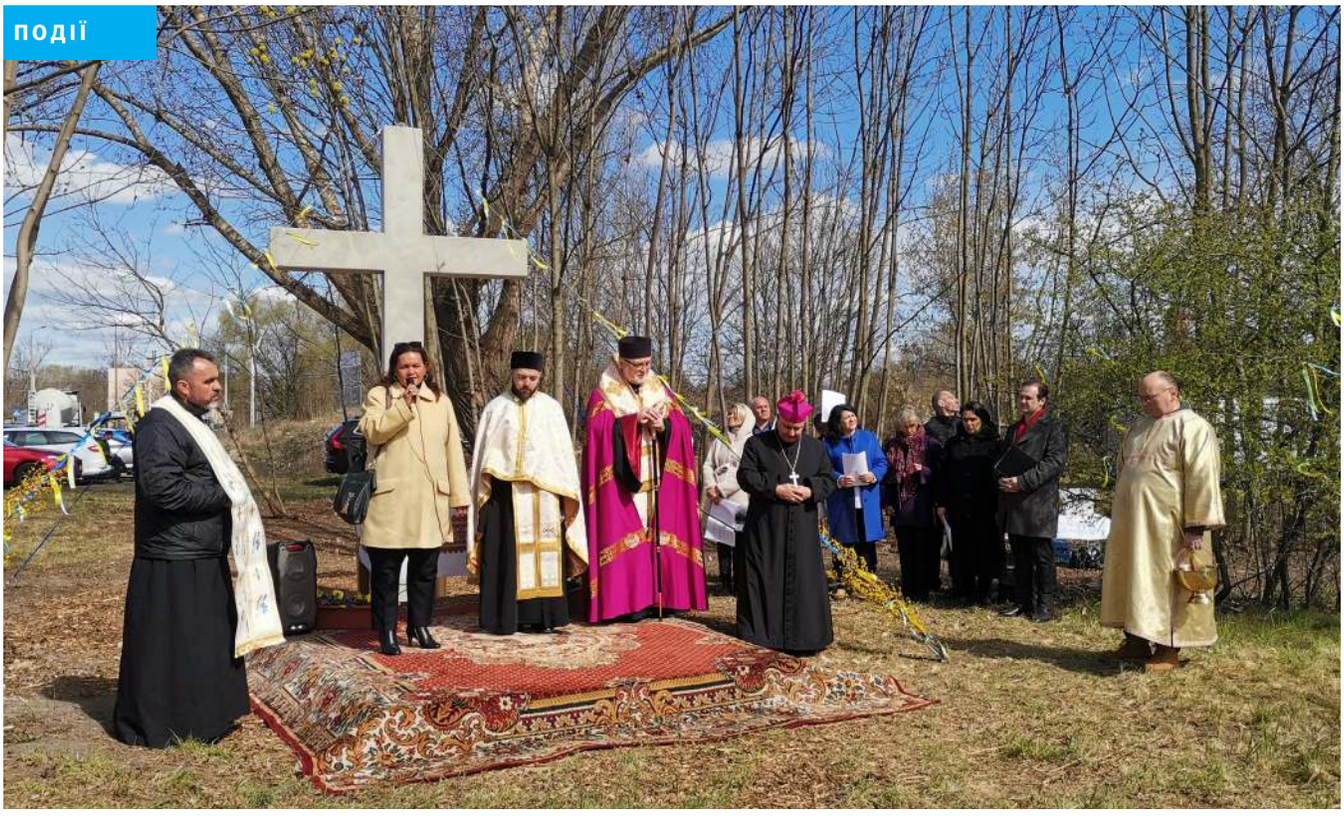

Павло ЛОЗА
Фото надав отець Матей Деменюк

Перша греко-католицька церква в Опольському воєводстві

Греко-католицька парафія в місті Ополе стане першою, яка матиме власну церкву в воєводстві. Місце для будівництва храму, на який місцеві віряни чекали понад 50 років, вже освячено. До 2000-х років парафія налічувала до 15 вірян. Сьогодні на Великдень збирається до 3000 людей. Окрім храму, заплановано створити парафіяльний будинок із Центром психологічної підтримки.

Як це було на початку

Історія греко-католицької парафії в Ополі сягає кінця 1960-х років. Якщо бути точним, то 1968 року, коли відбулися перші служби, на які приїжджав священник з Вроцлава. З 1973 року ведуться парафіяльні книги та регулярно проходять служби. Першим місцем молитви громади був костел Святого Олексія. Пізніше – ще один римо-католицький храм.

– Нашими найдавнішими парафіянами є приблизно шість сімей. Першими вірянами були нащадки переселених під час акції «Вісла» осіб, які приїхали сюди на роботу, – каже отець Матей Деменюк, котрий від серпня 2022 року став парохом греко-католицької парафії Преображення Господнього.

Українська громада в місті дещо зросла у 2000-х роках.

– Насправді збільшення кількості вірян відбулося після 2014 року, коли почалася війна в Україні. У той час у Польщі, зокрема в Ополі, було помітно, що українців стає все більше. Найбільшого розвитку парафія отримала за останні 10 років. Власне, завдяки новій міграції з України, – розповідає священник.

Зараз щонеділі літургії відвідують приблизно 140 осіб. Звісно, на свята з'являється більше людей. Так на Великдень їх було до 3000.

Перспективу розвитку показує, серед іншого, статистика таїнств. У 2024 році в парафії відбулося 100 хрещень, похоронів – 3.

– Коли розмовляю з римо-католицькими священниками, вони кажуть, що у них буває 70 похоронів на рік і, можливо, 30 хрещень. Наша статистика абсолютно протилежна. Це показує, що наша парафія насправді має великі можливості для розвитку, – вважає парох та додає, що саме тому для розвитку потрібне нове місце.

Протягом останніх 7-8 років греко-католицькі літургії проводили в каплиці при римо-католицькій парафії Преображення Господнього в Ополі.

– Ми, по-перше, туди вже не містимося. А по-друге, ми завжди були гостями. Думаю: ми дозріли як громада до того, що можемо мати щось своє, – зауважує отець Матей.

Уже на своєму

Освячення цього «власного» місця відбулося 5 квітня цього року. Освятив хрест та парафіяльну ділянку, де в майбутньому буде побудована греко-католицька святиня, владика Володимир Ющак, єпископ Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ.

«Сьогоднішня урочистість дає надію, що в греко-католицькому деканаті Катовиці буде збудовано наш перший власний храм», – цитує слова владики під час заходу пресслужба Вроцлавсько-Кошалінської єпархії.

eprasa.pl 3655af417e

На молитві також були присутні єпископ-помічник Опольської римо-католицької дієцезії Рудольф Пєрскала, Ірена Пордзік – почесна консулка України в Ополі, Лукаш Совада – заступник мера міста, Барбара Камінська – голова міської ради – та інші.

Під час літургії співав хор імені Миколи Леонтовича, що належить до місцевої греко-католицької парафії. Керує ним Юрій Микитюк. Коли хористи співатимуть у своєму храмі, який має бути зведений на площі за адресою Алея Приязні 40? Це поки що не відомо.

Проте сьогодні для представників української греко-католицької громади важливо, що вони мають власну земельну ділянку. Площа становить приблизно 0,9 гектара. Її було придбано зі знижкою 99%. Рішення про її надання прийнято міською радою у жовтні минулого року. Договір купівлі-продажу було підписано 23 грудня.

— Можна сказати, що це був різдвяний подарунок, – згадує отець Матей Деменюк.

Навесні на площі встановлено бетонний хрест, який пожертвував один із вірян. Однак для самого будівництва святині доведеться знайти кошти з інших джерел.

Що далі?

Перше, що потрібно зробити, – здійснити всі необхідні підключення, зокрема струму. Що стосується церкви, то парох мріє перенести до Ополя якусь дерев'яну греко-католицьку святиню, наприклад, з Підкарпаття або Люблінського воєводства.

– Ми хотіли б врятувати якусь нашу українську архітектурну пам'ятку. Перенести її та відтворити в нас на місці. Можливо, це вдасться зробити за допомогою різних ґрантів. Це наша мрія, – каже про плани священник.

Однак, щоб якомога швидше мати змогу служити літургії уже «в себе», зусилля йдуть у напрямку спорудження спершу модульної будівлі. Це має бути тимчасова каплиця. Парох хотів би, щоб таку модульну будівлю було встановлено протягом 5-10 місяців. Після будівництва храму тимчасову каплицю використовуватимуть надалі.

– Це було б місце для зустрічі та інтеграції різних поколінь українців, які живуть у місті, – додає парох. – Але коли ідеї будуть втілені в життя і коли все це буде створено? Залежить від того, які кошти ми роздобудемо та яку підтримку отримаємо від людей доброї волі.

Проте плани на цьому не закінчуються. Бо поруч із церквою мав би бути збудований парафіяльний будинок, який виконуватиме функцію світлиці, плебанії та Центру психологічної підтримки.

– Звичайно, існують різні програми та проєкти психологічної підтримки. Але я бачу, що це крапля в морі потреб. Вважаю, що такий центр, куди завжди можна прийти та отримати допомогу, дуже потрібен, – переконаний отець Матей.

Не хочемо ставити собору

Священник усвідомлює, що будівництво храму може тривати роками. Наприклад, будівництво православної церкви в Ельблонзі, яку було освячено в червні минулого року, розпочалося у 2010 році.

– Ми не хочемо храму розміром собору. Нам краще буде провести кілька літургій у неділю чи свята, ніж будувати великий храм, – вважає парох.

Сьогодні в Ополі проживає приблизно 130 тисяч мешканців. Це невеликий воєводський центр порівняно з Варшавою чи Вроцлавом. Отець Матей вважає, що місто може стати гарним місцем для проживання українців. І не тому, що як символ має жовто-блакитний прапор.

– Ополе – невелике, тому дуже компактне. Наприклад, ви можете тут швидше залагодити деякі формальності. Крім того, не доводиться так багато стояти в корках, як в інших воєводських містах, – перераховує переваги священник. – Люди також звертатимуть увагу на такі аспекти, обираючи своє майбутнє місце проживання, як-от парафія та українська громада. Це повинно заохочувати українців оселятися тут.

Об'єднання українців у Польщі не має своїх структур у місті. Саме тому, як зазначає священник, парафія організовує різні ініціативи та заходи. З одного боку, вони мають об'єднати українську громаду, з іншого – показати українську культуру польським мешканцям міста.

– Нам вистачить одного центру зустрічей для нашої української громади в місті. Сьогодні, окрім українців, які проживають в Ополі, на літургії приїжджають віряни з інших місцевостей: Ґоґоліна, Крапковиць, Олесна. Деякі навіть долають 50 кілометрів. Буває, вони не мають можливості щотижня брати участь у літургіях і житті української громади, але намагаються, – наголошує парох.

Зараз кількість дітей, записаних на катехизу, становить близько 50 осіб.

– Приблизно через двадцять-тридцять років ці діти матимуть власні сім'ї. Якщо залишаться тут, я думаю, що в майбутньому вони творитимуть парафію та українську громаду в Ополі, – сподівається отець Матей Деменюк. ●

eprasa.pl 3655af417e

Бартошицькі малюки

Любомира ТХІР, директорка школи
Фото надали українські школи та Товариство «Майстерня»

«Наша вишиванка»

«Наша вишиванка» – під такою назвою навчально-виховного проєкту вся шкільна громада Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки з українською мовою навчання у Бартошицях приєдналася до Всесвітнього дня вишиванки, що відзначається, як правило, у третій четвер травня.

Сотня школярів після трьох вихідних днів (у зв'язку з державними іспитами восьмикласників) з'явилася у п'ятницю, 16 травня, в школі у своїх вишиванках. І хоча вишиванка в бартошицькій школі не є жодною новинкою, адже це шкільний святковий одяг (szkolny strój galowy) кожного учня, який переступає поріг школи і починає навчання, але цей день – винятково святковий.

До Свята вишиванки щорічно приєднуються вчителі та працівники. І кожен може милуватися різноманітністю та багатством вишиванок – цього шедевру української народної творчості, який виплеканий талановитими руками українських майстринь протягом століть.

Вишивані сорочки у нас неповторні, у кожного інший узір та інша модель. Одні самі їх вишивали, інші – придбали під час екскурсій в Україну або отримали в подарунок, ще хтось успадкував вишиванки від бабусь та дідусів як найбільший дар. І кожен, звісно, пишається своєю вишиванкою.

Діти з білобірської школи

Першокласники з Бартошиць

eprasa.pl 3655af417e

Педагогічний колектив початкової школи у Бартошицях

Забави, конкурси, дитячі співи, спільні фотографії та радість від зустрічей – все це супроводжувало наш цьогорічний проєкт «Наша вишиванка». Додатково наймолодші школярі записали раніше на відео вивчену пісню про вишиванку «Бабусина вишиванка», малята із садочка творили і розмальовували власні проєкти вишиваних узорів, старші учні – виконували інформаційні плакати про вишиванку.

Вже три роки наш захід є особливим, оскільки проходить під час війни в Україні, а в школі ще досі навчається 30 учнів з України.

Наше свято об'єднує усю шкільну спільноту, а дітям з України дозволяє відчути, що вони серед своїх, приязних людей, які, незважаючи на сотні кілометрів, що відділяють нас від України, батьківщини наших предків, плекають українські традиції і культуру, спілкуються українською мовою, а вишиванку в кожній українській родині зберігають як реліквію та передають з роду в рід. ●

Учні з Білого Бору

Кошалін – свято, підготовлене Товариством «Майстерня»

eprasa.pl 3655af417e

Олександр ЛЮБЧИЧ

Вічний втікач від світу

Він з'явився на світ у легендарному краї – на Черкащині, землі, яка дала світові найвідоміших українців – Богдана Хмельницького і Тараса Шевченка. Родина селянська: семеро дітей в Степана та Євгенії (Ївги) Осьмачок, п'ятеро хлопців і двоє дівчат. Малий Тодось в дитинстві не розкошував, але згадував той час як «рай земний», у порівнянні із подальшою своєю долею. Отже, про найпохмурішого і, за словами Івана Багряного, суворого, як Данте, поета Тодося Осьмачку і буде ця розповідь.

Народження і перші самостійні кроки по землі

Життя починається із народження. Отже, 3, за іншими даними – 4 (або 16) травня 1895 року напружену тишу селянської хати в селі Куцівка на Черкащині розірвав дитячий крик. Він сповістив про появу іще однієї живої душі, а жінка, котра народила дитину, відразу ж оглухла. Новонароджений Теодозій (або Тодось) відчував провину за страждання матері: лише через двадцять років слух її частково відновився. Але про матір він ніде не згадував, згадав лише (в одній із книжок) батька, назвавши його найблагороднішим серед людей. Степан Юхимович Осьмачка займався ветеринарною справою, і його поважали мешканці навколишніх сіл. Він виділяв Тодося серед дітей, бо той був допитливим і розумним, любив казки і пригодницькі твори. В 9 років пішов до церковно-парафіяльної, потім до двокласної земської школи, після якої влаштувався працювати чорноробом до панської економії. Разом із тим готувався до іспитів в семінарії і в 1915 році отримав фах вчителя. Деякий час вчителював у Білозірці (на Смілянщині), писав вірші, і перший із них був надрукований в газеті «Черкаські вісті».

Тодось Осьмачка. Фото з Вікіпедії

У колі першому земного пекла: війна, життя і творчість

У славнозвісній поемі Данте «Божественна комедія» грішники потрапляють у пекло, але на землі вони створюють його для інших. Тодось Осьмачка пройшов майже всіма колами земного пекла, бо не сприймав усіх викривлень й неподобств людства. А почалось все зі світової війни – кривавої бійні, організованої правителями Європи. В самому її розпалі, у 1916 році, молодого вчителя відправили на фронт. І перед ним відкрилось те, що не вкладалось ні в які рамки здорового глузду: незрозумілі й неприйнятні жахи загального людиновбивства. Написав поему «Дума солдата», в якій висловив своє ставлення до побаченого і був засуджений воєнно-польовим судом. За іншими даними, Осьмачка начебто прокусив собі язик і симулював хворобу – епілепсію, через що був звільнений із армії. Як би там не було, але перебування на війні наклало глибокий відбиток на його психіку: думки і деякі факти життя став приховувати. Працював вчителем в школі села Носачеве, потім (із 1919 року) інструктором у відділі освіти міста Кременчук.

В 20-х роках був студентом Київського інституту народної освіти (нині Університет імені Шевченка). Водночас зайнявся літературою, став членом «Асоціації письменників» (АСПИС), потім літературної групи «Ланка» (згодом МАРС або «Майстерня революційного слова»). Почав друкуватись: в ці роки вийшли його поетичні збірки «Круча» (1922), «Скитські вогні» (1925), «Клекіт» (1929). Друзів серед літераторів Тодось не мав через занадто великий егоцентризм і зацикленість на своєму внутрішньому світові. Єдиний, із ким зійшовся, – це поет Григорій Косинка, родом із бідної селянської родини на Київщині. Вони здружилися так, що їх жартома прозвали «Косьмачкою». Але поступово над головами молодих людей, які не хотіли служити тоталітарній системі, стали збиратися грозові хмари. І в 30-х роках Косинка, як майже всі незалежні літератори, став жертвою масових страт. Осьмачку врятував дивний шлях, який він обрав собі, але про це – мова далі.

Особисте життя не склалося. В 1922 році він одружився на лікарці Олександрі (Лесі) Трохименко. Жили бідно. Вона навчалась, потім працювала й виконувала всю домашню роботу, а Тодось відвідував бібліотеки, багато читав і писав. Пізніше зізнавався, що ніколи своєї дружини не любив, часто «бив і за коси тягав». В другій половині 20-х вже відчував психічний розлад. Коли одного разу прийшов додому, то йому здалося, що хтось рився у його паперах. Став бити й душити Лесю, яку врятували сусіди. Чоловіка відправили до психічної лікарні, звідки він втік. В 1930 році вони розлучилися. Леся, яка вже мала сина Ігоря, вийшла за однокурсника Тодося – Якова Яременка й народила від нього доньку Олену. Нового чоловіка теж репресували і вона залишилась із двома дітьми. Тяжко було, але дожила до 95 років (померла 29 січня 1996 р.).

В колі другому: арешти, психлікарні і тюрми

В 1931 році Тодось Осьмачка покинув вчителювання. Поїхав до Москви, щоб пояснити «відповідальним товаришам», що українська культура повинна бути «національна за змістом і незалежна». Тоді ж написав листа до «Федерації радянських письменників», в якому пояснив, що в СРСР вільно творити не може і просив допомогти одержати дозвіл виїхати в Галичину або в Канаду. Але 5 лютого 1933 року його заарештували. Коли привели на допит, запитав слідчих НКВС: «Що ви тут жидів порозвішували?» (маючи на увазі Маркса і Леніна). Слідчі були шоковані, бо, на їхню думку, нормальна людина так би себе не вела. Осьмачку випустили, і він повернувся до Києва. Вдень працював у бібліотеці, читав, писав, перекладав Бай-

eprasa.pl 3655af417e

рона, а спав у підворіттях будинків, скверах і на цвинтарі. Останнє місце було найбезпечнішим: туди вночі ніхто не зазирав. Через деякий час Тодось поїхав до рідної Куцівки, де його знову заарештували. Але відношення було не дуже жорстким, бо всі свідчили про його психічний розлад. Відправили на лікування до Київської психлікарні, а потім у Ленінград.

В колі третьому: спроби втекти за кордон

Тодось Осьмачка згадував, що потягло його туди море, пароплави, бо хотів утекти за кордон. І одного разу таки забрався на пароплав, що йшов у Фінляндію, але його знайшли, віддали міліції, а звідти… знову відправили до психлікарні. Склалась дивна ситуація: багатьох вже розстріляли, але його не чіпали, бо був «божевільним». Літературознавці й досі дискутують: Осьмачка був таким чи тільки себе вдавав. Більшість схиляється до першого. Після невдалої спроби втечі на півночі, він вирішив прориватися на захід. Зовнішнім виглядом нагадував Григорія Сковороду: босий, у солом'яному брилі, з палицею і торбинкою, а в ній – Байрон і власні твори. Пішки пройшов значну відстань, розпитуючи людей про місцевість. Майже дійшов до кордону, але коли переходив якийсь струмок, його схопили. Не вдалося, бо, на відміну від філософа, жив за «залізною завісою». Затриманого знову відправили до психлікарні. Були ще спроби, але теж невдалі, і в останній, шостий раз його заарештували у травні 1939 року. Один із в'язнів згадував, що Осьмачку дратував «щонайменший шум, тому він затуляв вуха ватою, натягав на голову подушку, навіть коли ходив до туалету». Інколи моторошно реготав. Коли цей в'язень виходив на волю, Тодось сказав йому на прощання: «Я вам не заздрю, бо з тюрми малої ви йдете у тюрму велику». Стан своєї душі він передав словами вірша: «Я знов самотній і проклятий, – схилився тяжко до вікна: на мурах, ніби на розп'яттях ворони виють в небеса». Картина, що знайома людям, які були в'язнями.

В колі четвертому: світла плямочка посеред темряви ночі

В 1941 році Осьмачка востаннє відвідав малу батьківщину – Куцівку. Вирив пляшку зі своїм рукописом, побачився із сестрою Лукією. Вона запитала: «Куди прямуєш?» Відповів, що до Львова, але не збирається воювати ні з комуністами, ні з фашистами, бо «всі вони однакові». А «українському селянинові» немає волі «на рідній землі», тому потрібно «її шукати на чужині». До Львова теж добирався пішки, прибув вже в 1942 році. В місті його захоплено привітали, допомогли одягнутися, видати нову поетичну збірку «Сучасникам», за яку отримав ще й грошову премію. Потім підлікувався на курорті у знаменитій Криниці. Там познайомився із жінкою, яка справила на нього глибоке враження. Це була матушка Йосифа (Юлія Вітер), ігуменя монастиря сестер студиток, визволена із лап НКВС. Він починає приділяти жінці занадто велику увагу, і монашка, навіть не долікувавшись, тікає з курорту. Тодось знову залишається сам: «Куди ж мені іти супроти ночі ще й стежкою страшної самоти». І він відправляється далі на захід.

В колі п'ятому: в Німеччині, в таборі для переміщених осіб

Тодось Осьмачка нарешті потрапляє за кордон, до Німеччини. Майже вся Європа лежить в руїнах – після нової світової війни. Він живе у таборі для переміщених осіб і, оскільки ще не такий старий, намагається вирішити власну долю. 50-літній чоловік сватається до 17-річної дівчини. І хоча виглядає непогано і гарно одягається, та дівчина відмовляє йому. Осьмачка мріє знайти красиву й молоду жінку, із добрим серцем, яка би була «людиною, а не бабою», але йому це не вдається. І, мабуть, добре для жінок, бо він не був створений для подружнього життя. Осьмачка пише перший прозовий твір – повість «Старший боярин» (1946), яка забирає весь його час. Видатний літературознавець Юрій Шевельов, ознайомившись із повістю, написав, що «наша література ще не знала такої української книжки» і прирівняв її до «Шевченкових віршів і Гоголевих українських повістей». Цей твір ще сповнений надією і має свій «хеппі енд», як і пригодницькі твори Майн Ріда. Але це вже передостання надія. Створивши справжній шедевр, Осьмачка в 1948 році виїжджає до Америки.

В колі шостому: в Америці – блукання і спроби влаштуватися

Там літератора чекають ті ж самі злидні й поневіряння. Спочатку миє підлогу на вокзалі в Пенсильванії, далі мандрує іншими містами – Детройт, Чикаго, Міннеаполіс… Не знайшовши тут щастя, перебирається до Канади – живе у Торонто. І хоча тут багато українців, але за великим рахунком він нікому не потрібен, бо у кожного своє життя. Хоча є й світлі моменти, бо світ не без добрих людей. Йому допомагали чим могли – художник Іван Кейван зі своєю дружиною Марією, а також син відомого літератора Юрій Стефаник, які мешкали в місті Едмонтоні. Осьмачка пише свої останні повісті – «План до двору» (1951) і «Ротонда душогубців» (1956), де розкриває жахливі картини сталінської колективізації і масове знищення українського селянства. Остання повість особливо вражає: в ній із глибоким психологізмом і гротескністю показане нищення всього людського, світлого і встановлення жорстокої, темної деспотії справжнього сатанізму на Землі. Осьмачка думав, що отримає за «Ротонду» Нобелівську премію, але так і не був висунутий на її здобуття. Автор впав у повну депресію, окрім того, боявся, що його знищать, вб'ють чи отруять радянські агенти. Тож знову повернувся до Європи.

В колі сьомому: знову в Європі – між байдужістю і страхом

Осьмачка вільно мандрує просторами континенту та ніде не знаходить щастя, бо неспокій у самій душі. Він мріє про загальне визнання і разом із тим боїться, що його дістане каральна радянська система. Захід не набагато кращий за Схід – в останньому відчуття тотального страху, у першому – байдужість натовпу… До речі, ці ж думки завжди хвилювали людей, передусім освічених і чутливих, навіть у спокійних країнах: великого казкаря Андерсена теж мучили якісь видіння, страхи бути отруєним і забутим. А за тисячі років до них мудрий Еклезіаст побачив у пошуках різних принад світу лише «ловлення вітру», бо усіх чекає одна доля. Світ незатишний: чесну людину за життя не помічають, а потім прославляють. 6 липня 1961 року розбитого інсультом Осьмачку побачили перехожі німецького Мюнхена. Небайдужі українські емігранти зібрали гроші і відправили його літаком до Америки. Але врятувати вже не змогли – 7 вересня 1962 року Тодось Осьмачка залишив такий чужий для нього світ. Пройшов лише сім кіл земного пекла і далі не пішов, тож можна лише гадати, що чекало б його у цьому світі. ●

eprasa.pl 3655af417e

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

О вежы, будованій на брехні

Баба Анна нераз повідали: *Высоко небо, шырокый сьвіт, а правды на нім нім*, адже не чудуйме ся, же вежа на Яворі будована єст на брехні. Пишу о ній, бо так як Стефан Чарнецкі: «Я-м не з соли ани з роли, але з того што мня болит». Заболіло кєд прочытал єм сесе: *W związku z dużym zainteresowaniem planowanymi przez Nadleśnictwo Łosie przedsięwzięciami z zakresu rozwoju infrastruktury turystycznej Wysowej, w załączeniu do niniejszego artykułu prezentujemy stanowisko Nadleśniczego Nadleśnictw.* Сес артикув заміщено 11 марця на інтернетнім сайті Надлісництва Лосє, хвалят ся величезным заінтересуваньом своім проєктом и ани словечком не споминают о немалых протестах.

В згаданім письмі надлісничый лем раз гору Явір зове *Святом Гором Явір*, а пак зове єй *Святым Місцьом* або *Санктуарюмом*. Твердиит, же на вершку Явора вежу мож збудувати, бо сеса гора не ціла єст свята: *Cały masyw góry Jawor w Wysowej obejmuje kilkadziesiąt hektarów gruntów (aktualnie w większości porośniętych lasem), spośród których ok. 1,1 ha zajmuje teren samego Sanktuarium*. Надлісничый в сесім писмі часто покликує ся на півправды, а тым все далеко до істинны. Повышше наведене реченя єст першым дисонансом, надлісничый не зна, же Богородиця почала обявляти ся Фіриі Демянчык по словацкій стороні, в тім місци Русине словацкы поставили трираменний крест, гнешній єст мідяний.

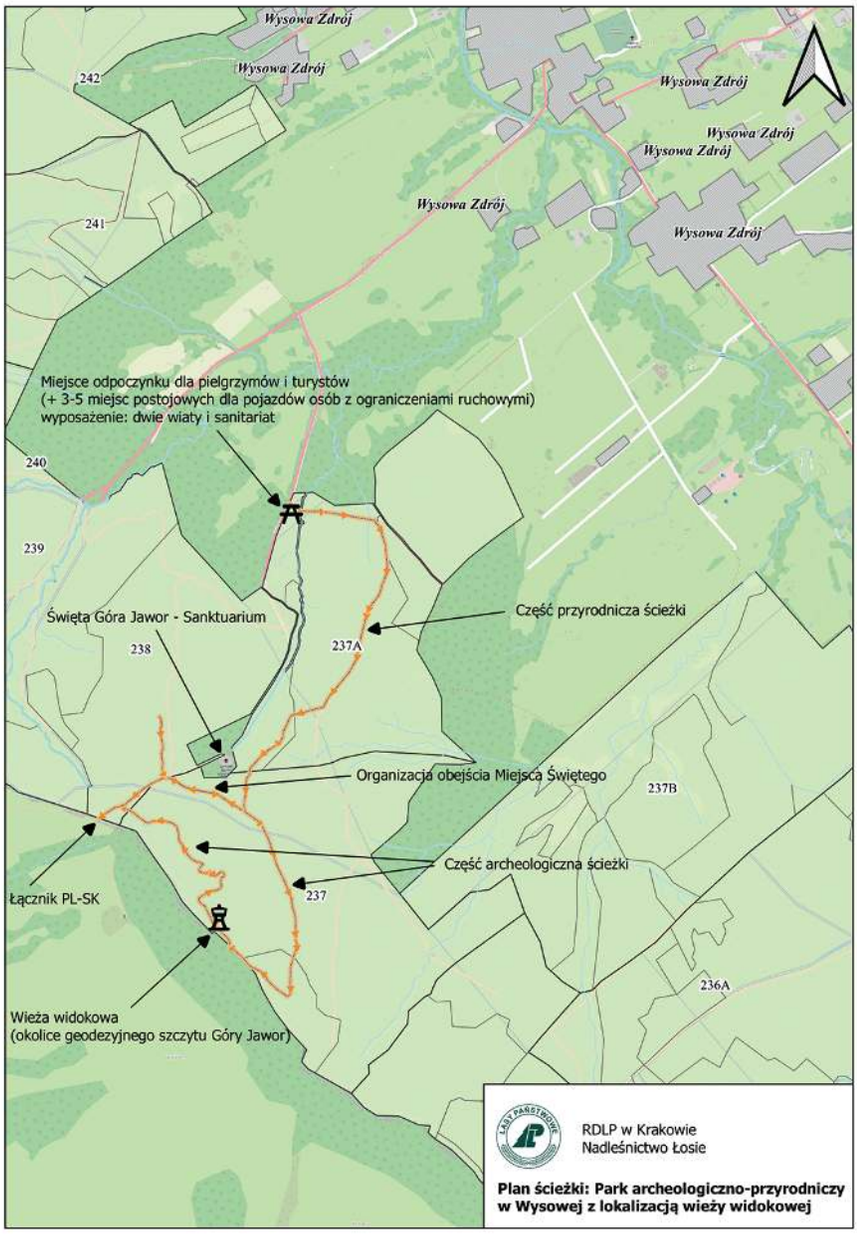

Фото з: losie.krakow.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/mEpBR3Jue6hh/content/informacja-dot-planow-budowy-infrastruktury-turystycznej-w-wysowej

З правдом розходит ся и бесідуючы сесе: ***jeszcze w czerwcu ubiegłego roku zorganizowano spotkanie konsultacyjne,*** *w którym wzięli udział m.in.: kierownictwo Gminy Uście Gorlickie,* ***przedstawiciele zarządu Zjednoczenia Łemków oraz właściwi terytorialnie duchowni – greckokatolicki i prawosławni. W efekcie tego spotkania zdecydowano o konieczności zachowania przestrzennej odrębności planowanych zamierzeń od Miejsca Świętego oraz ukierunkowaniu treści edukacyjnych tablic historycznych stricte na przekaz archeologiczny i badawczy, unikając przekazu mającego godzić w uczucia religijne i tożsamościowe społeczności łemkowskiej***.[1] З того што-м чул од осіб беручых участ в сесій консультацийній стрічы, то товды нихто з нашых не был задоволений ани з плянів будовы вежы видоковой на Яворі, ани з тычыня стежкы до явірскых, конфедерацкых обозів (а представник Надлісництва старал ся аджи довести, же Лемкы історії не знают). Нашы представникы згідно бесідуют, же товды нихто з них не был «за», каждый зголошал заувагы. Сьвяті вірили, же николи не здійснят ся слова надлісничого о вежы и стежці Конфедератів на Яворі. З писма надлісничого выходит, же было інакше (о незадоволеных бесідує аж на самім кінци). Не бесідує, же нихто в червци не был проти, але іхню згоду інплянтує як нич. Голосит, же товдышні представникы Лемків зголошали лем потребу захованя спокоя *Святой Горы Явір* и забігали о то, жебы таблиці не ранили релігійных чуств и достоменности Лемків. Приобіцює, же так ся стане, але в ухах бренчыт нам дідова пересторога: *Обіцянкы, цяцянкы…*

eprasa.pl 3655af417e

Цікаве в який спосіб Надлісництво хоче задбати о ненарушаня спокоя и святости горы Явір и о тото, жебы таблиці рикошетом не били по нас? Ищы іх не є, а на інтернетных сторонах находиме «історичны», антилемківскы вписы. Кінцьом лютого на фейсбуці нашол єм першого, історії в нім не было ани тівко што в легенді о Леху, Чеху и Русі. Сами оцінте сесу інтернетову брехливу отруту: *W Beskidzie Niskim* ***z rąk, a bardziej pod widłami czy siekierami miejscowych chłopów Rusinów zginęło też wielu Konfederatów, choćby pod Cigielką w pogromie ponad 170 osób***. Пробувал єм накреслити історичны факты, але не мож юж было додавати коментарів.Звернул єм ся до оператора сесой інтернетной страны, не дозволил замістити, але аісторичный впис заблокувал. Кєд дашто подібне дахто буде радил або писал, зразу треба нам реагувати. В явірскій битві справді згинуло менше більше тілко Конфедератів (о котрых радил згаданий аісторичний впис), але згинули з москальскых рук, мешканці Высовой не причынили ся до іхньой смерти. Історик Томаш Новальніцкі так описал сесу битву: *Tymczasem postępujący przeciw Pułaskiemu Drewicz* (вожд москальского войска, Німец на службі царя – *Johann von Drewitz*) *skierował się nie ku Izbom, ale* ***doliną Ropy ku pozycjom konfederatów, rozłożonym w pobliżu Blechnarki, gdzieś na grzbiecie między Jaworem (722 m npm.), a Horbem (773 m npm.). Kazimierz Pułaski wraz z całą załogą Izb pośpieszył wówczas na pomoc swemu drugiemu obozowi i tutaj na czele wszystkich swych sił stawił czoła atakującym Rosjanom***. *Tocząca się od 3 do 5 sierpnia* (1770 р.) *bitwa została rozstrzygnięta na niekorzyść Pułaskiego, głównie w wyniku niedotrzymania zobowiązań przez żołnierzy austriackiego kordonu granicznego. Pozwolili oni na przejście wojsk Drewicza za graniczny kordon, umożliwiając tym oskrzydlenie obozu nie przygotowanego na obronę z tej strony. W wyniku tego obóz został zdobyty i zniszczony. Szaniec nad Izbami pozostał cały. Nie posłużył już nigdy potem konfederatom, gdyż jako leżący tuż obok granicy nie mógł być przez nich obsadzony, a zabór części południowych ziem Polski przez Austrię* (доконаний 24 липня 1770 р.) *wyeliminował go z teatru działań konfederackich* (T. Nowalnicki, *Fortyfikacje polowe z czasów Konfederacji Barskiej na Ziemi Sądeckie*j, Rocznik Sądecki Tom XIII 1972 р., с. 265). Думам, же вшытко ясне.

Од Владислава Конопчиньского, іншого польского історика, довідаме ся тіж, же в сесій битві: *Stratę konfederacką Pułaski obliczał na 179 żołnierzy* (W. Konopczyński, *Kazimierz Pułaski. Życiorys*. Краків 1931 р., с. 150). Адже тых 170 Конфедератів не забили вылами и сокырами нашы предкы. Зрештом, вшыткы Конфедераты, якых Пуласкі нарахувал, не мусіли згынути на Яворі. Бесідувал о втратах, но а дахто міг втечы, 14 серпня 1770 р. (адже лем 10 дни по битві) в ізбянскым обозі, де Конфедераты выцофали ся з Явора, Казімієж Пуласкі зарядил іманя дезертерів. З джерел знаме, же Єжи Поґжеба по штырьох місяцях службы в рядах Конфедаратів втюк на Мадяры з обозу під Мушынком. Ба, зраду Конфедерациі зашмарено аджи єдному з єй маршалків, 5 липця 1769 р. (адже рік перед явірском битвом) о коншахты з ворогом и о неспівдіяня з іншыма маршалками оскаржено Юзефа Бєжиньскоґо, засновника обозу під Мушынком (коротко будучого аджи столицьом Конфедерациі Барской – то ту створено *Radę Generalną Stanów Skofederowanych Konfederacji Barskiej – Generalność*, котру в грудни 1769 р. перенесено до безпечнішшого *Prešova*).

Думам, же аісторичный впис так міцно бючый в нас, міг зродити ся по лектурі слів до гнеска находячых ся на іншім інтернетнім сайті – існує од 7 січня 2023 р. Прочытате там, же: *Po pierwsze primo, to nie wojska austro-węgierskie, bo Austro-Węgier nie było. Po drugie primo, formalnie Austria była w tej wojnie neutralna, stąd postawienie fortów plecami do granicy.* ***Po trzecie primo, konfederatów po ucieczce na austriacką stronę nie wyrżnęli wojska Habsburgów, jeno chłopi z Cigielki, czym popadło, bo cosik panów Polski nie lubili. Wyrżnęli w sensie ścisłym – kosami, siekierami i czym tam mieli***. *Po czwarte primo,* ***to nie całkiem pod krzyżem****, jeno z drugiego końca Lackowej*. В посьліднім речыню бесіда єст о кресті стоячым на Яворі по словацкій стороні, о сесім мідянім, трираменнім, поставленім в місци першых обявлін Богородиці. Аісторичка сес впис найправдоподібній получыла з битвом Конфедератів на Яворі, але Москали заступила нашыма хлопами (хыбаль знала, же товды в Цігельці и в Высовій мешкали Русине). Так по правді то в Цігелці не знам ци хлопи справді забивали втікачів, Конфедераты были Австрияками розброєны, інтернуваны и триманы під сторожом. Згаданий Владислав Конопчиньскі такє пише о інтернуваных: *a gdy wieczorem chciano gotować strawę przy ogniskach, miejscowy pop odmówił wiązki drzewa*.

На жаль, з правдом минат ся не лем згадана аісторичка, з істинньом розходят ся стежкы – и то нераз – єдного з головных зволенників вежовой інвестициі на горі Явір. Кормит нас неправдом, голосячы, же: *Lokalizacja projektowanego wzniesienia wieży została zaprojektowana* ***w znacznej odległości od Sanktuarium (ok 0,4 km w linii prostej)****, co w połączeniu z uwarunkowaniami terenowymi (stromy i gęsto porośnięty lasem stok) zapewnia odrębność przestrzenną tego obiektu*. Сес ліс єст так густий лем в письмі надлісничого, та од креста шануючого памят нишшого обоза Конфедератів (поставленого кілька років тому) до будуваной православной церкви єст лем 130 м. Од другого (з вершка Явора) до передвоєнной каплиці тіж не є надлісничым згаданого 0,4 км, а лем 260 м.

Півправдом сут и сесы слова надлісничого: *Dojście do Sanktuarium aktualnie realizowane jest utwardzoną drogą gminną (****odcinkowo po terenie LP) i biegnie od Wysowej w górę (w kierunku pd.-zach.). Dojście do wieży widokowej, poprzez ścieżkę edukacyjną, będzie realizowane specjalnie wyznaczonym odrębnym szlakiem leśnym, który na samym początku lasu odbije w kierunku pd.-wsch.****, aby po kilkuset metrach wznosić się ku granicy PL-SK*. Сеса мапа накреслена словами лем в части єст згідна з реаліями, насправді згаданы дорогы не сут окреми. Не иде мі о тото, же дорога ведуча до каплиці не скручат, а иде прямо на полудньовый захід, новотычена до вежы справді кус одбочат на полудньовый схід. Маме ту лем єдну сторону медаля, а каждый медаль має дві. Папір вшытко прийме, в писмі надлісничого сут то окремы дорогы, дорога до вежы справді скручат в ліво в ліс и обходит каплицю, але пак иде лем 30 м понад ньом и през дакє сто метры идучы дорогом (котра на мапі названа єст так: *Organizacja obejścia Miejsca Świętego*) каплицю и новобудувану церков маме як на долони, адже окреміст счезла як дым (мапа и знимка).

Далі буде

1. Paulina Święs Informacja dot. Planów budowy infrastruktury turystycznej w Wysowej [w:] https://losie.krakow.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/mEpBR3Jue6hh/content/informacja-dot-planow-budowy-infrastruktury-turystycznej-w-wysowej

eprasa.pl 3655af417e

СПОМИН

Після себе вона залишила прекрасні ролі і двох прекрасних хлопців

Таїсія Литвиненко

Сльози в очах Таїсії Литвиненко. Ця картина знов повернулася до мене після того, як зі Львова надійшла сумна звістка – 6 квітня на 91-му році життя померла народна артистка України Таїсія Литвиненко (народилася в селі Погреби Броварського району Київської області).

Її сльози запам'яталися з батьківської хати в Асунах, де подружжя Таїсія Литвиненко і Федір Стригун ночували, приїхавши, зокрема, і до місцевого храму з виставою «Спаси і помилуй» про кардинала Андрея Шептицького на зламі дев'яностих та двотисячного року. Таїсія Литвиненко цікавилася тоді за вечерею, як депортованим 1947 року українцям вдалося вберегти свою мову, культуру й церкву протягом понад 50 років здаля від отчини. Сльози появилися тоді, коли мама почала розказувати, що довелося зазнати і які зусилля були потрібні, щоб вберегти себе й родину від асиміляції.

Знайомство з цією видатною для української культури парою артистів розпочалося на початку дев'яностих років. Саме Національний театр імені Марії Заньковецької у Львові, в якому творчо працювали провідна актриса, з часом народна артистка України Таїсія Литвиненко і художній керівник, лауреат Всеукраїнської Шевченківської премії Федір Стригун, дав початок Загальнопольським дням українського театру, які розпочалися 1995 року. Саме тоді заньківчани, ще в місцевій ольштинській філармонії, представили виставу «Наталка Полтавка» Івана Котляревського. Опісля, багатократно, вже в Театрі Стефана Ярача в Ольштині згаданий провідний львівський театр представляв в рамках Днів українського театру ще цілий ряд вартісних спектаклів, серед яких були і «Гуцулка Ксеня», і «Павло Полуботок», і «У.Б.Н.» тощо. Крім цього, артисти приїжджали на Вармію і Мазури з виставою «Спаси і помилуй», присвяченою кардиналу Андреєві Шептицькому, яку з Федором Стригуном в головній ролі, а також з народною артисткою Таїсією Литвиненко, представляли в місцевих храмах УГКЦ. Артисти-заньківчани були учасниками і Шевченківських святкувань та інших заходів, які досі проводяться в Країні тисячі озер.

Саме з Національним театром імені Марії Заньковецької актриса Таїсія Литвиненко була пов'язана більшість свого професійного життя. Протягом майже шістдесяти років вона була однією з головних постатей українського театру та кіно. За цих шість десятків творчої діяльності Таїсія Литвиненко втілила понад 150 ролей у театрі та кіно, а також поставила близько двадцяти вистав як режисерка. Її репертуар охоплював як класику, так і сучасну драматургію. Відомими ролями останніх років були: Терпелиха в «Наталці Полтавці» Івана Котляревського, Клер Цаханасян у «Візиті літньої пані» Фрідріха Дюрренматта, Мамка у «Коханому нелюбі» Ярослава Стельмаха, Люція у «Неаполь – місто попелюшок» Наталії Ковалик, Олена в «У.Б.Н.» Ганни Тельнюк. Кіноглядачі ніколи її не забудуть, зокрема, за ролі Химки у фільмі «За двома зайцями» та Галі у стрічці «Назар Стодоля». Насправді ж вона зіграла у близько 30 фільмах. Протягом свого успішного творчого життя Таїсія Литвиненко була удостоєна цілого ряду державних та професійних нагород: Ордену княгині Ольги II ступеня, Ордену святої Анни, Ордену Архистратига Михаїла. Також її творчість відзначено Премією імені Марії Заньковецької та Премією імені Бориса Романицького.

Таїсія Литвиненко виявилася і талановитою педагогинею, вихователькою цілого ряду акторів і режисерів. Вона багато років викладала у Львівському національному університеті імені Івана Франка, обіймаючи посаду доцентки кафедри театрознавства та акторської майстерності. Її вихованці нині працюють у різних театрах України, зокрема і в театрі імені Заньковецької.

Таїсія Литвиненко і Федір Стригун прожили разом понад шість десятиліть. Їхня спільна історія життя наскрізь романтична. Про це згадувало, наприклад, видання «Високий замок» при нагоді одного з ювілеїв творчої пари:

– У нас в селі Томашівці на Черкащині по вихідних «крутили кіно» у клубі, – розповідає Федір Стригун. – Крісел тоді не було – були лавки. Ми з друзями повсідалися на ті лавки і дивилися фільм «Назар Стодоля». Я тоді вчився у 8 чи 9 класі. Фільм «Назар Стодоля» вийшов у 1954 році й ішов українською мовою. Тоді фільмів українською не було. Ще не вийшли фільми «В степах України», «Мартин Боруля»… Тож так приємно було чути українську! Коли фільм закінчився, запала тиша. А я сказав: «Оця Галя (Таїсія Литвиненко грала головну роль Галі – прим. авт.) буде моєю дружиною!». Хлопці розсміялися…

– Я уже була актрисою Київського театру ім. Івана Франка, були репетиції з Добровольським, Кусенком, – згадувала ті часи Таїсія Литвиненко. – Мені мали дати від театру квартиру на Шота Руставелі. У нас була традиція ходити в інститут і дивитися на абітурієнтів, чи достойні туди вступають… Я пішла. Бачу – на майданчику між поверхами стоять парубки і регочуть. Серед них Федір. Побачила його усмішку і відчула якийсь містичний →

eprasa.pl 3655af417e

ОГОЛОШЕННЯ

ЛЮБАЧІВЩИНА ЗАПРОШУЄ!

Пам'ятаймо про стежки, якими ходили наші предки

2.08.2025 (субота): **10.00** – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці,
11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахида на цвинтарі.
3.08.2025 (неділя): **11.00** – Служба Божа в церкві в Жукові, потім панахиди на цвинтарях в Жукові, Горайці та Новому Селі.
Хто не зможе поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006
З дискою: **darowizna na cele statutowe – Lubliniec**.
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас
Більше інформації в Олени Комар, тел. 502 168 247

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, Дирекція Загальноосвітнього ліцею ім. Т. Шевченка у Білому Борі, Управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на

VI УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР,

який відбудеться **28 червня – 6 липня 2025 року (9 днів) в Білому Борі**

Організатори забезпечують: ● нічліг і харчування (сніданки, обіди, вечері) ● опіку інструкторів ● добрі умови ● екскурсії – поїздки до озера і моря ● спортивні змагання ● навчання українських пісень ● та інші атракції.
Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи.
Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні:
тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,
електронна адреса: zup_koszalin@wp.pl
biuro@admedia-consulting.pl

Запрошуємо!

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ЯВОЖНО

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу, **27 вересня 2025 року, о 10.00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника, відбудеться божественна літургія та панахида в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.**
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.
Від імені організаторів – Іван Зрада, тел. 660449733

потяг. Я поклала свою руку йому на плече і сказала: «Що, хлопчику, смієшся? Ти вступиш, все буде добре». І пішла далі. А потім я почала помічати, що цей хлопець ходить на мої вистави, аплодує… Але ми не знайомилися. Аж минув рік, я уже була замужем за Володею Ткаченком, уже народила Юрка і приїхала на дипломну роботу курсу театрального інституту. Ми зупинилися у директора інституту – тата Володі. Він запропонував подивитися ту дипломну роботу, сказав, що дуже хороший хлопець закінчує той курс. «Тасю, подивися, може, запросиш його, – буде тобі гарний партнер», – сказав директор. І ми пішли. Стригун мені сподобався. Я зайшла у його гримувальну. Біля нього сиділа красива дівчина-блондинка. Я стала між нею і ним і сказала: «Хлопче, давайте знайомитися, я – Таїсія Литвиненко, актриса Запорізького драмтеатру, граю там Галю у „Назарі Стодолі". Хочете приїхати до нас в театр і грати зі мною?». І він приїхав…

***

Останні оплески для народної артистки України Таїсії Литвиненко пролунали біля храму Святої Трійці у Львові. Поховали актрису Львівського національного академічного драматичного театру імені Марії Заньковецької 8 квітня на Личаківському кладовищі в родинному гробівці.

«Після себе вона залишила не тільки плівки з кіно, пам'ять про театр, прекрасні ролі і прекрасних двох синів – Юрка і Назара, виховала чесних, гарних хлопців», – сказав чоловік Таїсії Литвиненко Федір Стригун, проводжаючи свою дорогу дружину в останню путь.

Степан МІГУС

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 3655af417e

Zarząd Oddziału Mazurskiego Związku Ukraińców w Polsce
Parafia Greckokatolicka w Giżycku
zapraszają na

Управа Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі
Греко-католицька парафія у Гіжицьку
запрошують на

Święto Twórczości Dziecięcej -2025
Свято дитячої творчості - 2025

1 czerwca 2025 r. (niedziela) **godz. 12.30**

działka rekreacyjno-wypoczynkowa

Rydzewo 126, ul. Plażowa, 11-513 Miłki

12.30 - 17.00

Prezentacja programów artystycznych:

Uczniów z Punktów Nauczania Języka Ukraińskiego, Religii Greckokatolickiej i dzieci z Ukrainy uczących się w szkołach na terenie Mazur.

Występy Gości Święta:

Grupy ze Szkoły Podstawowej nr 2 z Węgorzewa, Zespołu „Feliksinki" z Gminy Wydminy, Zespołu Wokalnego Krzemienieckiej Szkoły Sztuki w Ukrainie, Szkoły Tańca „Flesz" z Gminy Giżycko, Zespołu choreograficznego „Barvinok" Szkoły Sztuk Pięknych z Dubna w Ukrainie.

17.00 - 18.30

Zajęcia integracyjne z animatorami kultury, gry sportowe, zabawy.

WSTĘP WOLNY **ВХІД ВІЛЬНИЙ**

Zadanie współfinansowane ze środków budżetowych:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

MSWiA, Miasta Giżycka, Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiatu Giżyckiego, Gminy Giżycko, Gminy Wydminy, Gminy Węgorzewo, Powiatu Węgorzewskiego, prywatnych sponsorów.

Patronat medialny: Nasze Słowo. **Partnerzy**: Biłas & Synowie, Ośrodek Kultury Miłki.

eprasa.pl 3655af417e